

SIFILITIK INFEKTSIONDA ORGANLARNING ZARARLARINI KO'RSATGAN MOLEKULAR MARKERLARNI ANIQLASH UCHUN TEXNIKANI YARATISH

Toshev Suhrob O'ktamjon o'g'li

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, teri-tanosil kasalliklari kafedrası assistenti

Abdirahimov Azamat Shukurula o'g'li

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, 2-son Davolash ishi fakulteti
420-guruh talabasi

Jo'raboyev Madadbek Muxtor o'g'li

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, 2-son Davolash ishi fakulteti
420-guruh talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada bemor tanasining biologik suyuqliklari va to'qimalarining xromato-mass-spektrometrik tahliliga asoslangan sifilitik infeksiyada organ lezyonlarining molekulyar belgilarini ko'rsatish usulini ishlab chiqishning asosiy sabablarini aniqlashga harakat qilindi. sifilis bilan. Ilmiy ishlarni amalga oshirish uchun muallif GC-MS tahlil usullaridan foydalangan holda 15 yoshdan 60 yoshgacha bo'lgan sifilisli 152 bemordan (erkaklar 45,5 ayollar - 55,5%) olingan biologik materialni (qon, miya omurilik suyuqligi, siydik) o'rganishni o'tkazdi. Ko'rib chiqilayotgan muammo hali ham kam o'rganilgan, shuning uchun chuqurroq tadqiqotni talab qiladi.

Kalit so'zlar: molekulyar markerlar, sifilitik infeksiya, spektrometrik tahlil.

KIRISH

Dunyo bo'ylab jinsiy yo'l bilan yuqadigan infeksiyalar (STI) sonining ko'payishi kuzatildi. Barcha STIlar orasida sifilis eng muhim hisoblanadi. Rospotrebnadzor organlarining ma'lumotlariga ko'ra, 2001 yilda sifilis bilan kasallanish Rossiya Federatsiyasida 240 ming holatni tashkil etdi. Mamlakatda epidemiologik vaziyat nihoyatda keskinligicha qolmoqda. Ayniqsa, sifilising yashirin shakllari sonining ko'payishi va buning natijasida asab tizimi va ichki organlarning sifilitik lezyonlari holatlarining ko'payishi tashvish uyg'otadi. Erta yashirin sifilis kech va hisobga olinmaganga qaraganda tez-tez qayd etila boshlandi va sifilising yashirin shakli bilan og'rgan barcha bemorlarning 60-96 foizini tashkil qiladi. Rossiya Federatsiyasida er

yashirin sifilisning ulushi 1997 yildan 2007 yilgacha 1,2 baravar oshdi. Kech latent sifilisi qayd etish chastotasi 6 barobar kamaydi.

Sifilis va uning a'zolarining shikastlanishini erta tashxislash muammosi doimo keskin bo'lib kelgan, chunki ko'p hollarda markaziy asab tizimidagi sifilitik jarayon asemptomatikdir va aniq klinik belgilarga ega emas.

21-asr tibbiyoti molekulyar tibbiyotdir. Molekulyar tibbiyotning asosiy postulati har bir kasallik, tananing har bir patologik ko'rinishi uchun ham kasallik diagnostikasi, ham dorivor ta'sir uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan molekulyar maqsad mavjudligi haqidagi pozitsiyasidir. Zamonaviy texnik va instrumental ishlanmalardan foydalanish molekulyar diagnostika imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi. Zamonaviy texnologiyalarga asoslangan molekulyar diagnostika va sifilitik infektsiyaning borishini bashorat qilish usullari, xususan, sifilis bilan og'riq bemorlarning biologik materialining gaz xromatografiyasi va massa spektrometriyasi (GC-MS) sifilis va uning yashirin shakllarini tashxislashning murakkab muammolarini hal qilishi mumkin. organlarning shikastlanishi.

MAQSAD

Sifilis bilan og'riq bemorning tanasining biologik suyuqliklari va to'qimalarini xromatomassa- spektrometrik tahlil qilish asosida sifilitik infektsiyada organlarning shikastlanishining molekulyar belgilarini ko'rsatish usulini ishlab chiqish.

MATERIALLAR VA USULLAR

15 yoshdan 60 yoshgacha bo'lgan sifilisli 152 bemordan (erkaklar 45,5 ayollar - 55,5%) olingan biologik material (qon, miya omurilik suyuqligi, siydik) GC-MS usullari yordamida o'rganildi. 1-rasm.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

145 bemorda periferik qonning GC-MS tahlili, 72 bemorda siydikning GC-MS tahlili, 17 bemorda miya omurilik suyuqligining GC-MS tahlili o'tkazildi. 152 bemordan 121 bemorda ijobiy serologik testlar (RPHA, RP, RIF, Elishay) aniqlandi, 31 bemorda salbiy. 2-rasm

Asab tizimining zararlanishi (neyrosifilis) aniqlangan; genitouriya tizimining zararlanishi (sistit, uretrit, pielonefrit) - 16 bemorda (10,5%); teri va shilliq pardalarning shikastlanishi - 25 bemorda (16,3%). Guruch. 3.

Xromatografik tadqiqot usullarini nazorat qilish sifatida biologik suyuqliklarning xromatografik xususiyatlari boshqa patologik sharoitlarda o'rganildi: jarrohlik sepsis (27 bemor), sil kasalligi (21 bemor), jigar exinokokkoz (15 bemor).

GC-MS tahlilining diagnostik imkoniyatlari uchta yo'nalishda qo'llanildi:

1) lipid, uglevod va aminokislotalar komponentlarini aniqlash bilan bemorlarning qon zardobidagi metabolizmdagi biokimyoviy o'zgarishlarni tahlil qilish;

2) organlarning shikastlanishining molekulyar belgilari, xususan, asab tizimi (miya), buyraklar va terining shikastlanish belgilari;

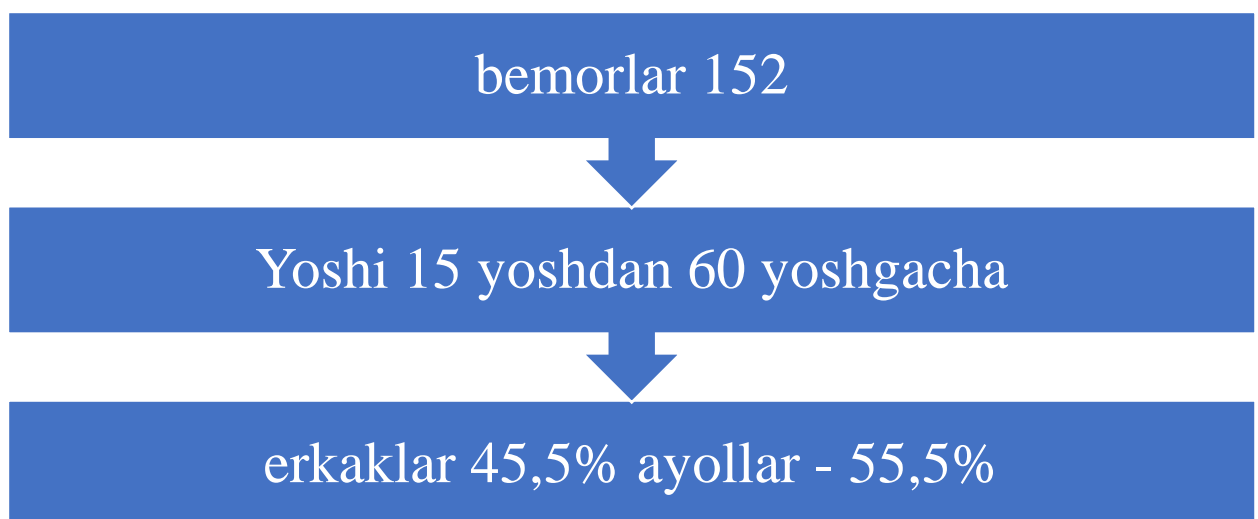
3) mikroblar - laktonlar, xinolonlar va borning furan efirlari tomonidan "kooperativ sezgirlik" ni amalga oshirish uchun signal birikmalarini ko'rsatish.

Tadqiqot davomida sifilisdagi organ lezyonlarining (CNS, buyraklar, teri va shilliq pardalar) molekulyar belgilari aniqlandi. Organ lezyonlarining molekulyar belgilari bo'yicha GC-MS tadqiqotlarining axborot mazmuni sifilisning umumiy qabul qilingan klinik va laboratoriya ko'rsatkichlariga nisbatan yuqori ekanligi ko'rsatildi. Birinchi marta sifilis bilan og'rikan bemorlar va boshqa yuqumli va parazitir patologiyalari (sil, jarrohlik sepsis, echinokokkoz va boshqalar) bilan og'rikan bemorlarda biologik suyuqliklarning xromatografik xususiyatlarining qiyosiy tahlili o'tkazildi. Tadqiqot natijasi sifatida "Sifilisdagi markaziy asab tizimidagi o'zgarishlarni laboratoriya diagnostikasi usuli" va "Sifilisdagi buyraklarning yuqumli patologiyasini laboratoriya diagnostikasi usuli" ishlab chiqildi.

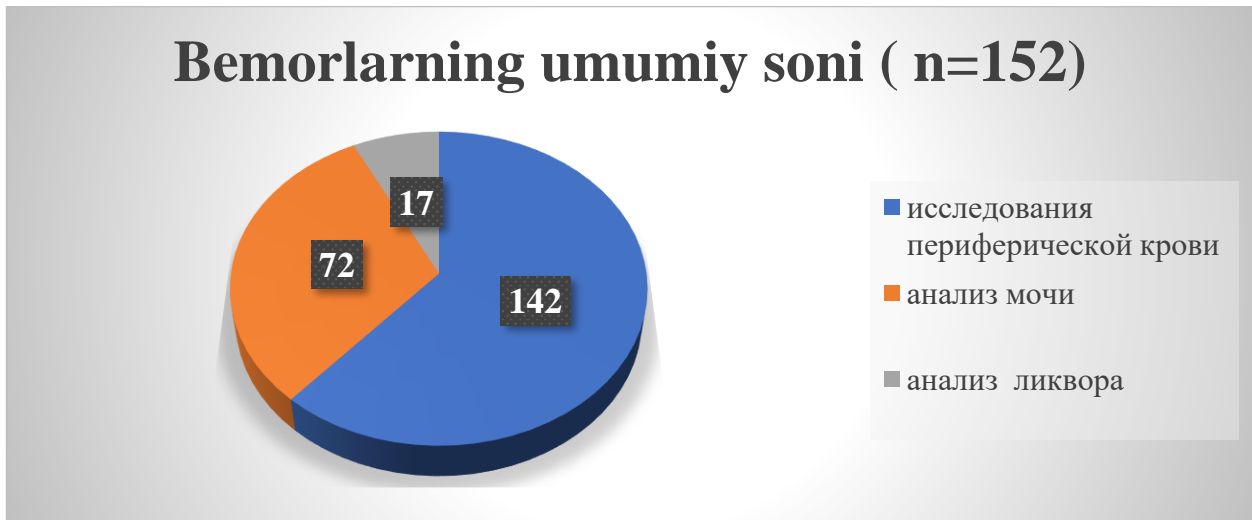
XULOSA

Organ lezyonlarining molekulyar markerlarini GC-MS ko'rsatishning ishlab chiqilgan mezonlari diagnostik sezgirlikning yuqori darajasiga, diagnostik o'ziga xoslikka, ijobiy va salbiy diagnostika prognozlariga ega va sifilis uchun laboratoriya diagnostikasi mezonlari sifatida ishlatilishi mumkin.

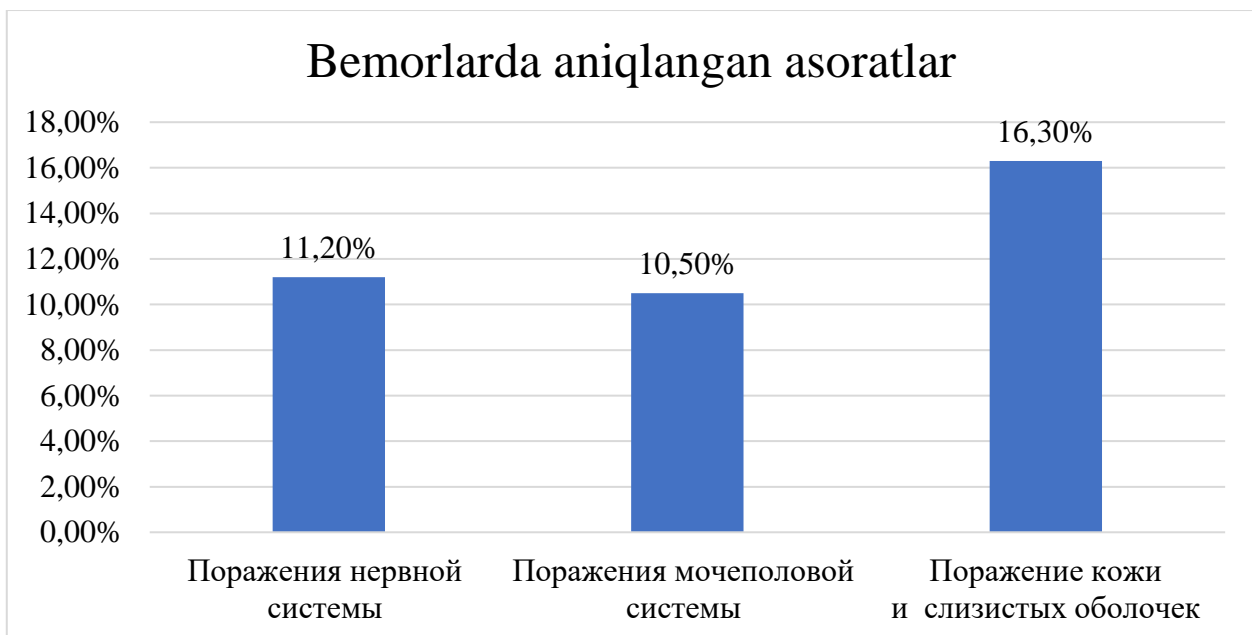
Shakl -1 Bemorlarning antropometrik ma'lumotlarga ko'ra taqsimlanishi.

Shakl -2 Bemorlarning o'tkazilgan laboratoriya tekshiruvlari soni bo'yicha taqsimlanishi.

Shakl -3 Bemorlarning aniqlangan asoratlar bo'yicha taqsimlanishi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Тошев С. Ў. Ў. ВИТИЛИГО КАСАЛЛИГИНИНГ ГЕНЕТИК АСПЕКТЛАРИ (АДАБИЁТЛАР ТАХЛИЛИ) //INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2023. – Т. 2. – №. 19. – С. 191-196.
2. Utayev A. J. et al. АТОПИК DERMATIT BESORLAR UCHUN KOMPLEKS TERAPIYA //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 285-289.
3. Utayev A. J. et al. ROSACEADA PSIXEMOTSIONAL BUZISHLAR //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 290-293.
4. Toshev S. U. APPLICATIONS OF ELACON FOR LICHEN PLANE //Asian journal of pharmaceutical and biological research. – 2022. – Т. 11. – №. 2.
5. Uktamovich T. S., Umedovich S. U. Effectiveness of Treatment of Fungal Diseases of the Nails //Web of Semantic: Universal Journal on Innovative Education. – 2023. – Т. 2. – №. 2. – С. 114-118.
6. Uktamovich T. S. et al. Study of the Microelemental Composition of the Hair of Patients with Diffuse Alopecia //Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 1. – С. 203-206.
7. Uktamovich T. S., Fakhriddinovich F. K. Assessment of the Quality of Treatment of Patients with Damage to the Mucous Cavity of the Mouth //Web of Semantic: Universal Journal on Innovative Education. – 2023. – Т. 2. – №. 2. – С. 119-122.
8. Davlyatovna K. G., Jo'raqulovich U. A., Uktamovich T. S. HERPES INFEKTSIYASINI DAVOLASHDA ALLOMEDIN GIDROGELINING ACYCLOVIR MALHAMI BILAN KLINIK SAMARADORLIGINI TAQQOSLASH //Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 34-39.
9. Hikmatovich I. N. et al. Local Treatment of Children with Atopic Dermatitis //International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 235-237.
10. Uktamovich T. S., Umedovich S. U. Effectiveness of Treatment of Testicular Torsion //Central Asian Journal of Medical and Natural Science. – 2022. – Т. 3. – №. 5. – С. 647-649.
11. Uktamovich T. S., Fakhriddinovich F. K. Effectiveness of the Treatment of Limited Scleroderma //Central Asian Journal of Medical and Natural Science. – 2022. – Т. 3. – №. 5. – С. 650-652.
12. Uktamovich T. S., Vakhobiddinovich A. D. Complex Therapy of Patients with Atopic Dermatitis //Central Asian Journal of Medical and Natural Science. – 2022. – Т. 3. – №. 5. – С. 653-655.

13. Toshev S. U. THE USE OF ADVANTAN IN THE LOCAL TREATMENT OF GENITAL HERPES //Asian journal of pharmaceutical and biological research. – 2022. – Т. 11. – №. 2.
14. Ахмедова М. М., Абдуллаев Д. М., Тошев С. У. ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МАЗЬИКУРАЛИМУС ПРИ ЛЕЧЕНИИ КРАСНОГО ПЛОСКОГО ЛИШАЯ //BARQARORLIK VA YETAKSHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – Т. 2. – №. 3. – С. 191-193.
15. Rizaev J. A. et al. Medical and organizational measures to improve the provision of medical care in the dermatovenerology profile //International Journal of Current Research and Review. – 2020. – Т. 12. – №. 24. – С. 120-122.
16. Нарзикулов Р. М. и др. Новый подход в лечении витилиго //НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ. – 2019. – С. 60.
17. Абдуллаев Д. М., Тошев С. У., Толибов М. М. КОМПЛЕКСНЫЙ МЕТОД ЛЕЧЕНИЯ ВУЛЬГАРНЫХ УГРЕЙ //Актуальные аспекты медицинской деятельности. – 2021. – С. 254-256.
18. Тошев С. У., Сулаймонов А. Л., Тиллакобилов И. Б. ТЕРАПИЯ ВИТИЛИГО С ПРИМЕНЕНИЕМ ПОЛИОКСИДОНИЯ В СОЧЕТАНИИ С ЛЮКОДЕРМИНОМ //Высшая школа: научные исследования. – 2019. – С. 55-59.
19. Нарзикулов Р. и др. Принципы терапии у женщин больных гонореей ассоциированные иппп //Журнал вестник врача. – 2019. – Т. 1. – №. 1. – С. 99-102.
20. Аширов З. Ф., Тошев С. У., Абдуллаев Х. Д. ЛЕЧЕНИЕ ВИТИЛИГО 308-НМ ЭКСИМЕРНЫМ ЛАЗЕРОМ //Актуальные аспекты медицинской деятельности в молодежной среде. – 2021. – С. 8-11.